

Концепція художньої інсталяції за мотивами твору Івана Франка «Каменярі»

Анотація. У статті розглядається концепція до художньої інсталяції «Каменярі». Через метафоричність образів вірша Івана Франка «Каменярі», показано шлях до свободи, через надзусилля у боротьбі і доланні усіх перешкод, єдності і непорушності українського народу у прагненні до правди і волі, навіть через жертвовність своїм життям заради «щастя всіх». Показано вплив мистецтва, що через покоління хвилює уяву сучасників і надихає їх на подвиги, вже з новою навалюю, яку теж треба здолати «як ту скалу».

Ключові слова: художня інсталяція, «Каменярі», свобода, воля, незламність, стійкість, мужність, героїзм.

Abstract. The article discusses the concept for the art installation "The Stonemasons". Through the metaphorical imagery of Ivan Franko's poem "The Stonemasons", the path to freedom is shown, through the extraordinary efforts in the struggle and overcoming of all obstacles, the unity and inviolability of the Ukrainian people in the pursuit of truth and freedom, even through the sacrifice of their lives for the sake of "the happiness of all". The author shows the influence of art, which a generation later excites the imagination of contemporaries and inspires them to feats, with a new invasion that also needs to be overcome "like that rock".

Keywords: art installation, "The Stonemasons", freedom, will, indomitability, resilience, courage, heroism.

Постановка наукової проблеми. Ця стаття є частиною концепції до розкриття теми дипломного проєкту під назвою «Настінна інсталяція з деревини за мотивами твору Івана Франка «Каменярі»». Вірш Івана Франка «Каменярі» ліг в основу проєкту художньої інсталяції, що виконуватиметься з деревини, як алегоричне порівняння того, що лише у боротьбі і наполегливій праці можна досягти поставленої мети.

Дослідження та аналіз зв'язку між подіями сьогодення у боротьбі та прагненні українського народу досягти омріяної сторіччями мети до волі і свободи та словами вірша Івана Франка, який в образі каменярів показує їхній титанічний важкий та інколи невдячний труд, що необхідно здійснити, щоб за ними «прийшло нове життя, добро нове у світ» [2].

Наукова проблема полягає у виявленні символічних зв'язків між сьогодишньою дійсністю українського народу та «каменярами» з вірша Івана Франка, що втілюватиметься в художній інсталяції – як творчий спосіб трансформації слова і думки в художній матеріальний об'єкт – у твір сучасного мистецтва, як своєрідного посередника і транслятора ідеї боротьби української нації навіть через віки.

Мета статті – розкрити символічний зв'язок художньої інсталяції за віршем Івана Франка «Каменярі», як шлях до свободи через надзусилля українського народу у сьогочасній боротьбі, показати його незламність втілену вже у творі сучасного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво є однією з найбільш важливих частин культурного доробку нації, що допомагає в художніх образах закарбувати певну ідею, прагнення і почуття. Так через мистецькі твори зберігаються і передаються у спадщину духовні набутки минулих поколінь. Твори мистецтва можуть мати великий вплив на формування і збереження національної ідентичності та патріотизму.

У вірші «Каменярі» Іван Франко в образній формі висловлює переконання, що важка наполеглива праця та незупинна боротьба до поставленої мети допоможуть досягти свободи та незалежності нашому народу. Крім того, підкреслюється важливість об'єднання всієї спільноти у боротьбі за свою свободу та велику жертву заради неї для наступних поколінь: «Отак ми всі йдемо, в одну громаду скуті Святою думкою, а молоти в руках. Нехай прокляті ми і світом позабуті! Ми ломимо скалу, рівняєм правді путі, і щастя всіх прийде по наших аж кістках» [2].

У наші дні, коли Україна знову переживає труднощі війни на своїй території, вірш «Каменярі» стає особливо актуальним. Він нагадує про важливість звитяжної боротьби усією громадою, про необхідність об'єднання задля досягнення для всіх українців споконвічної мети.

Концепція інсталяції, як художнього твору, полягає в тому, що шлях до свободи можна пройти тільки через надзусилля у правій боротьбі. Іван Франко змальовує труднощі, з якими стикаються каменярі на шляху до своєї мети, маючи на увазі представників українського народу, у тому числі і себе, які своєю щоденною працею прокладають шлях до вільної держави. Він поєднує образ каменярів, які невтомно працюють над здобуттям важких каменів, з ідеєю про те, що національна самостійність теж може бути досягнута тільки за умови надзусильної праці і певних жертв: «І п'ядь за п'ядею ми місця здобували; Хоч не одного там калічили ті скали, Ми далі йшли, ніщо не спинювало нас» [2].

У вірші «Каменярі» є важливі символи, які ще більше підкреслюють концепцію нашого твору. Наприклад, кам'яна гора у вірші сприйнята як символ нездоланної перешкоди до національної незалежності, яку можливо здобути тільки після подолання безлічі перешкод і труднощів. Слова: «І всі ми вірили, що своїми руками розіб'ємо скалу, роздробимо граніт, що кров'ю власною і власними кістками», символізують жертву, яку вимагає боротьба за свободу.

Важливо зазначити, що ідея твору «Каменярі» актуальна й досі. Український народ знову стикається з труднощами й перешкодами (кам'яна скеля) на шляху до власної незалежності, яку маємо подолати.

Символізм «каменярів, що б'ють скалу» у нашій уяві зазвичай пов'язана з воїнами, які виборюють свободу та незалежність для нашої країни. Ця метафора часто використовується для підкреслення сили, витримки, мужності та відваги українських воїнів, які з неймовірними зусиллями прокладають шлях до перемоги, захищають свою країну від невиправданої агресії. Каменярі, що б'ють скалу, в сучасному розумінні символізують силу та рішучість українських воїнів, які, незважаючи на будь-які труднощі та перешкоди, готові битися до кінця за свою вільну від пут ворога землю, бо «вам призначено скалу сесю розбити».

У словах вірша «і всі ми, як один, підняли вгору руки, і тисяч молотів о камінь загуло», підкреслюється важливість єдності та злагоди, а ми, українці вже ХХІ сторіччя, у цих словах вбачаємо необхідність єднання всього народу, який разом з воїнами «долає цю скалу» для досягнення спільної для всіх українців мети – перемоги над ворогом, бо «давить всіх один страшний якийсь тягар».

Символіка каменярів із скалою має дуже глибокий образний зміст, де вона – височенна гранітна скала – знак облудності та невільництва. Біля цієї скелі присутні борці, які приковані залізними ланцюгами. Для того, щоб звільнитися від неволі, кожен повинен розбити ланцюг за будь-яку ціну. І саме сильне бажання свободи стає їхню суперсилою, що допомагає долати всі складнощі на шляху до омріяної мети. Більшість борців гинули, калічилились, але нічого не зупиняло їх на шляху до обраної мети і волі. Кожен розумів, що, можливо, ніхто навіть не буде знати їх імен, але те, що вони роблять, допоможе прокласти дорогу в нове життя для інших поколінь [3].

Висновки. Завершуючи, можна зробити висновок, що концепція до художньої інсталяції, яка втілюватиметься в матеріальну форму з деревини, на тему вірша Івана Франка «Каменярі», є важливою для передачі в художньому творі почуттів і прагнень сучасних українців. Їхнє щоденне протистояння великому за масштабами ворогові, в образі височенної гранітної скали, є символом незламності та відданості українського народу своїм ідеалам у прагненні до волі і свободи.

У світлі сучасних подій, образ каменярів, що «луплять сю скалу», долаючи неподолану здавалося б перешкоду, набуває особливого значення і символізму щодо національного подвигу та волі до своєї незалежності та свободи. Ідея художнього твору відображає цінності, які українці виборюють протягом сторіч та їх незламність у боротьбі за вільне життя усього народу та нації.

Список використаних джерел:

1. Франко І.Я. *Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко*; [редкол.: Є.П. Кирилюк (голова) та ін.]; АН УРСР, Ін-т літ. ім. Т.Г. Шевченка. – Київ : Наукова думка, 1976-1986.
2. Франко, Іван «Каменярі»: [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.i-franko.name/uk/Verses/ZVershynINyzyn/Excelsior/Kamenjari.html>
3. Аналіз вірша Івана Франка «Каменярі»: [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://virshi.com.ua/ivan-franko-kamenyari/>.
4. Овсієнко Ірина. Духовний розвиток та естетичне збагачення юного покоління творами Івана Франка. *Комунікативний дискурс: наукова рецепція і стратегія дослідження*. К. : Міленіум, 2016. 280 с.;
5. Огієнко, Іван. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу : курс читаний в Укр. нар. ун-ті : з мал. і портр. укр. культ. Діячів. Київ: Абрис, 1991. 272 с.